
VALÓSÁG

A Valóság rovatba ezúttal olyan interjúkból választottunk részleteket, amelyek 1998-ban készültek különböző szakmai profilú szakképző iskolák igazgatóival. A beszélgetések során arról érdeklődtünk, hogyan alakultak a 90-es években az iskolák tárgyi feltételei, beleértve az iskolaépületeket, a szakmai gyakorlólhelyeket és azok felszereléseit. A válaszokból kiderül, hogy a változásokat ebben a tekintetben senki sem kerülhette el, de régiójuk, településük adottságai, fenntartóik attitűdje és vezetőik ambíciói és rátermettsége szerint igen különböző színvonalú feltételeket sikerült teremteniük. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a nagyvárosokból a kisebbek felé, és az ország nyugati részéről kelet felé haladva, nemcsak abban van nagy eltérés az iskolák között, hogy milyen felkészültségű tanárok és szakoktatók tanítják a gyerekeket, hanem abban is, hogy mennyire korszerű az a technika, amellyel a gyakorlólhelyeken megismertetik őket.

Kereskedelmi és vendéglátó-ipari iskola (Budapest)

Én azt gondolom, anélkül, hogy más iskolák életét részleteiben ismerném, hogy nálunk nem rosszak a feltételek. Azért nem felhőtlenek, félre ne értse. Ez egy 11 éves épület. Ha körülnézett, akkor láthatta, hogy nagyon otthonos, barátságos, gyerekeknek, pedagógusnak egyaránt, jól is érezzük magunkat benne. Egyébként sokat teszünk azért, hogy ez ilyen is legyen. Kezdve a növényeinktől, ha körüljár, akkor megláthatja, hogy mi minden van, aminek a fenntartása, működtetése napi feladat. De erre súlyt helyezünk, mert nem mindegy, hogy a gyerekek milyen körülmények között vannak. Ez hat rájuk, például nevelési szempontból is. Nekem soha nem volt gondom azzal, hogy például a növényzet károsodott volna. Nem bántják, nincs rongálás, ebben a tekintetben kifejezetten látszik, hogy abba az irányba viszik őket, hogy védjük meg, mert a miénk, és szép. Ablaktörés, meg WC-ben falfirkálás, természetesen nálunk is előadódik, de azért összességében ez a tárgyi környezet nevel. Érzik, hogy van mit védeni.

Ugyanakkor ez egy 11 éves épület, és ez azt jelenti, hogy most volt egy 260 ezer forintos csőtörés, mert úgy rakták le a csöveket, amikor ezt az épületet kiviteleztek, hogy teljes egészében elmulasztották a korrózióvédelmet. Most, hogy kibontottuk ezeket a vezetékeket, látszott, hogy a víznyomó csöveknek nem csináltak homokágyat, hogy úgy zúdították rá a betontörmelékkel a kiásott árkokra, hogy attól sérültek a csövek, és hát 10 év alatt az egyik törés a másik után következett be. Most azt mondja a gondnokom, aki építészeti ismeretekkel rendelkező ember, hogy az egész rendszer rossz, így ahogy van. Azzal kell számolni, hogy

hol itt, hol ott pukkan ki, durran el, ég le. Például az elektromos hálózati rendszer nem szabványos, a mai előírásoknak már nem felel meg. Ha kijön egy hatósági ellenőrzés, amely azt fogja vizsgálni, hogy a konnektoraink, és a kapcsolóink megfelelnek-e a normáknak, akkor meg fogják állapítani, hogy nem. Gondolja el, mit jelent ez egy iskola egészét illetően.

A tavalyi évben kijött a Fővárosi Önkormányzat megbízásából egy tervező intézmény, egy kft, felmérni az épület állagát, és az esedékes tennivalókat. Csak a következőt állapították meg: A tető javíthatatlan, úgy ahogy van rosszul lett megcsinálva az egész, korrigálni csak teljes tetőfelújítással lehet. Az emeleti szinten a burkolat a villatációs hézagok hiányában menetrendszerűen robban. Ez azt jelenti, hogy ahogy az épület mozog, olyan feszültségek támadnak, hogy a burkolólapok kipúposodnak, hangosan durranva robban az egész. Ilyen burkolóanyag ma már nincs, tehát az egészet kell kicserélni, mert nem lehet pótlással megoldani. A fűtési rendszer olyan kétkörös rendszer, ahol az egyikben a nyomás 800 mm-es vízszlopnak megfelelő, a másikban 50 mm. Ebből következően az elosztás úgy működött, hogy ahol ez az 50 mm-es nyomás volt, oda egyszerűen nem ment le a fűtés. Ennek a vizsgálatnak a végén számunkra nagyon pozitív határozat született, amely szerint mintegy 80 milliós keretben, amiből 10 millió a beruházás, és 70 millió a felújítás, megvalósítják a szükséges tennivalókat, olyannyira, hogy most a közgyűlés ezeket az összegeket jóvá is hagyta. Már meg is jelent, a Budapesti Közlönyben, úgyhogy ebben a tekintetben bizakodhatunk.

Az előzményekhez hozzátartozik, hogy néhány évvel ezelőtt nagyon nehéz helyzetbe kerülünk. 1996-ban kifejezetten válságos volt az iskola gazdasági helyzete. Akkor egy beadvánnyal fordultam az Oktatási Bizottsághoz, amelyben leírtam a körülményeinket és azt is, hogy jutottunk oda. Például 1991-ben a fűtési költségem a dologi kiadásaimnak a 7 százalékát tette ki, '96-ra pedig ez felment 70 százalékra. Tehát az összes dologi kiadásaim 70 százaléka fűtésre ment el, mert a távfűtőrendszerre vagyunk rákötve. Ez összességében azt jelentette, hogy a '96-os évre nekem volt 11 és fél millió forintom dologi kiadásokra, és ebből a távfűtőtől előre megkaptam, hogy milyen összegre számítsak, ÁFA nélkül 7,8 millió forint volt a fűtés a 11-ből. Ilyen körülmények között egyszerűen sakk-matt helyzetbe kerültem. Úgyhogy akkor külső segítséget voltam kénytelen igénybe venni. Az előzménye ennek az volt, hogy amikor a '96-os költségvetés készült, én mondtam, hogy nem fogunk kijönni, értsék meg, ez nem fog működni. Ráadásul akkor vezették be ezt a nettó finanszírozási rendszert, ami azt jelentette, hogy nálam nem jelent meg például a SZJA, a TB és a többi, mert azt egyből központilag átutalták, én csak az itt kifizetésre kerülő nettó összegeket kaptam meg. Ez a pénz az én számlámon nem állt néhány napot sem. Vagyis ez nekem 700 ezer forint kamatvesztést jelentett, egyetlen egy naptári évben. Azért ez nem kis pénz ilyen szűkös viszonyok között. Szóval nagyon nehéz helyzetbe kerültem.

Eltartott egy ideig, amíg az iskolafenntartó reflektált az ezzel kapcsolatos gondjainkra. Viszont a későbbiek során megkaptuk a segítséget. Egyrészt talpon maradtunk, másrészt tényleg javultak a kondícióink. Összességében tehát azt tudom mondani, hogy jelen pillanatban és a jelenlegi költségvetési előirányzatok ismeretében, nálunk jó a helyzet. Tudjuk biztosítani azokat a feltételeket, amelyek a gyerekek, és az itt dolgozók számára szükségesek a feladatok ellátásához.

A szakképzés átalakulásának azok a problémái, amik a gyakorlati helyek megszűnésével kapcsolatosak, miránk nem érvényesek. Ez az iskola 1987-ben nyitotta meg a kapuit, eredetileg kereskedelmi szakközépiskola és szakmunkásképző intézetként, két képzési formában, tehát mindegyikhez kapcsolódott a gyakorlati képzés. De mi az első pillanattól kezdve duális képzés rendszerében működünk. Az iskola az elméleti képzést nyújtotta, és az iskolával

együttműködő vállalatok biztosították a gyakorlati-szakmai képzés feltételrendszerét. Ez jelentette a tárgyi feltételeket, a gyakorlati tanműhelyek működtetését és jelentette a személyi részét is, tehát a szakoktatók is vállalati státuszban működő, vállalati alkalmazásban levő szakoktatók voltak. Nálunk a mai napig ez a gyakorlat él, tehát itt folyamatosan elméleti képzés van, és a vállalatok keretei között folyik a szakmai gyakorlati képzés. Azok a vállalatok, amelyekkel nekünk a legtöbb ilyen jellegű együttműködésünk van, mindig is igényelték a saját vállalati stratégiájukba illeszkedően személyi állományuk utánpótlását. Erre mindig is súlyt helyeztek. Jelenleg is érvényes megállapodásaink vannak velük a folytatást illetően. Úgyhogy itt ebben a tekintetben nem volt változás.

Én egyébként ebben a szakképzési formában külön értéknek tartom azt, hogy a mi gyerekeink valódi, élő üzletekben folytatják a gyakorlati szakmai képzési tevékenységet, és miközben a tanulószerveződések, diákjogok megfelelő védettséget adnak a gyerekek számára, a szakmai tapasztalataikat valódi körülmények között szerzik. Ezért azt a gondot, hogy más az iskola és más az élet, a mi esetünkben nem érzem. A gyerekek az első pillanattól kezdve olyan valóban működő, gazdálkodó boltban tevékenykedik, amivel akkor is találkozik, amikor az iskolát elhagyja. A Skálától kezdve, a Hermes-en keresztül sok olyan vállalat van, akikkel folyamatos a kapcsolatunk, és akik elsősorban a szakközépiskolai növendékeinknek biztosítják a gyakorlati foglalkozásokat.

Én csak olyanokkal szerződöm, ahol megvan a garancia arra, hogy olyan színvonalú foglalkozás folyik a gyerekekkel, amely számomra biztonságot ad, hogy ne egyszerűen csak ingyen munkaerőnek tekintsék a gyakorlati foglalkozáson levő gyereket, hanem megfelelő felkészültségű oktatókkal jó színvonalon képezzék őket. Ezt csak azok a vállalatok tudják biztosítani, akik ilyen vagy olyan megfontolásból ezt fontosnak tartják.

(Az interjútt Csáková Gábor készítette)

Vegyes profilú szakképző iskola (Sopron)

Sopron a faipar fellelegvára. Tehát van egyetem, faipari szakképzés, óriási erdőgazdaság és faipari üzemek. A faipari nagyüzemek megszűnése után apró vállalkozások alakultak rögtön az elején. Ráadásul Sopronban a 80-as, 90-es években óriási munkaerő-felvétel volt Ausztria részéről. Tehát amikor a lehetőségek megnyíltak, nagyon sokan kimentek dolgozni, és mögöttük keletkezett egy űr. Sopronban azóta sem volt számottevő munkanélküliség, nincs és nem is volt. Éreztük, hogy a faiparban folyamatos munkaerő szükséglet lesz, csak differenciálódni kell. Azóta mi technikust, szakközepes tanulót, illetve szakmunkást is képzünk, illetve egy éves faipari gépmunkást is, míg régen egyfajta szakmunkásképzés volt és semmi több.

A ruhaipar volt a másik dolog. Sopront „butikvárosnak” szokták nevezni. Manapság ez átalakulóban van. Pont ez ügyben kell most váltanunk. A 90-es évek elején az osztrák bevásárló turizmusra butikok tömkelege épült rá. Oszttálynyi ruhakészítő tanulót bocsátottunk ki évente. Itt is differenciálni kellett a képzést, ezért találtuk ki a technikus képzést, ill. a divatiskolai képzést, behoztuk a marketing ismereteket, aztán bevezettük az idegen nyelvet. Ez azért volt, mert kiderült, hogy a városban a butikok nem a kereskedelmi iskolában végzett tanulókat alkalmazzák eladóknak, hanem előszeretettel alkalmazzák a mi szakközépünkben végzett tanulókat. Ezért betettük a tantervbe a német nyelvet. Most már a tanulóink nyu-